

ЗНАЧАЈНА БУНА ВО МАКЕДОНИЈА ПРОТИВ КРВАВИОТ ДАНОК (март — 21 јуни 1705 година)

Во последно време, преку турските документи, се откриваат нови, непознати буни во Македонија во време на турското владеење.¹⁾ Иако буните имаат локален карактер, тие се значајни како форма на отпор на нашиот народ против феудалното и турското владеење. Причините за скоро сите буни во Македонија биле феудалната експлоатација, аграрните односи, а особено даночниот систем во Османската Империја. Меѓутоа, од многубројните даноци што ги давал нашиот народ, најтежок и по начинот на собирањето најжесток секако бил „крвавиот данок“, или „данокот во крв“ — како што го викал нашиот народ; „l'impôt du sang“, „tribut d'ames“, „tribut d'enfants“, „les enfants de tribut“, „enfants du tribu“²⁾ — како го забележиле странските патописци, поминувајќи низ Балканскиот Полуостров или „devşirme“ како го викале Турците. Зборот девширме е глаголка именка од глаголот „devşirmek“ што значи собирам (овоштие, жетва, војска и сл.). Покрај ова општо значење девширме значело и собирање христијански деца наменети за јаничари.³⁾

За девширмето воопшто како установа има напишано повеќе студии и статии.⁴⁾ Девширмето конкретно во Македонија не е проучено. За него има само една статија.⁵⁾

¹⁾ За нови, скоро откриени буни види Д-р Александар Матковски, Еден значаен и непознат бунт во дебарска нахија од 1560 година, Прилози на МАНУ бр. 1, стр. 65—79. Истиот, Një kryengritje e panjohur, por e rëndësishme në nahien e Dibrës në vitin 1560, Gjurmime albanologjike 1/1969, Prishtine, стр. 239—253. Истиот, Уште една Мариовска буна (1688/89 година), Гласник на ИНИ, бр. 1, од 1970 год., стр. 87—97.

²⁾ Радован Самарџић, Београд и Србија у списима француских савременика XVI—XVII века. Историски архив Београд. Београд 1961, стр. 528, 554, 555, 557, и 708.

³⁾ Mehmet Zeki Pakalin, Osmanlı tarih deyimleri ve terimleri sözlüğü I Istanbul 1946, стр. 444—448.

⁴⁾ Basilike Papoulia, Ursprung und wessen der „Knabenlese“ im osmanischen Reich. München 1963. Ismail Hakki Uzunçarsili, Osmanlı Devleti teşkilatından Kapukulu ocakları I. Türk tarih kurumu yayınlarından VII, seri — № 12. Ankara 1943. Ahmet Refik, Devşirme usulu ve acemi oğlanlar. Darülfünun edebiyat fakültesi mecmuası cilt 5, № 12, Istanbul 1926. Јован Томић, Данак у крви — приложак проучавању историје српског народа у XVI веку. Београд 1898. Гъльб Гъльбовъ, Единъ законъ и други државни

Овде не ни е цел да го опишуваме девширмето како установа туку ќе се задржиме само на бунтот од 1705 година кој бил предизвикан како резултат од собирањето на децата во Македонија. Овој бунт не бил единствен вид на отпор во Македонија во врска со девширмето. Ќе споменеме неколку отпори од овој вид. Отпорот се манифестираше на разни начини, од прикривање на децата, преку поткупи, па сè до збегови и вооружени напади. Во отпорот негде земале учество само родителите, бранејќи го своето дете, а на друго место цело село или повеќе села давале заеднички отпор. За да го спречат сокривањето на децата и отпорот воопшто, турските власти преземале строги и енергични мерки. Ќе се задржиме само на оние мерки кои се однесувале на територијата на Македонија. Во еден ферман од 1601 година, на собирачот на децата му било наредено: „Ако некој од неверните родители или некој друг пружи отпор и не го даде својот син за јаничар, веднаш да биде обесен пред прагот на неговата кука“.⁶⁾ И во еден друг ферман од 1622 година биле пропишани строги казни за тие кои не го давале детето.⁷⁾ Имало случаи христијанин да го издаде оној што го сокрил детето, но исто така имало случаи Турчин да помогне на родителот-христијанин да го сокрие детето.⁸⁾ Турците (обично спахијата) тоа го чинеле или од милосрдие, од пријателство или од лични интереси и тоа најчесто затоа што детето му било потребно како работна рака на неговиот феудален посед, каде што бил раја. За ова постојат повеќе документи. Во еден ферман од 1666 година се заплашуваат назирите, војводите на хасовите, управниците на вакафите и другите службеници да не ги прикриваат децата кои работат кај нив, бидејќи во спротивно не само што ќе бидат сменети туку и накажани со најстроги казни.⁹⁾ Во 1638 година селаните од селото Нижо Поле, битолско довеле едно дете и го предале за девширме. Меѓутоа, неговиот спахија тоа не го дозволил, го грабнал детето од собирачите и со него избегал додека не си отишле собирачите а потоа им го вратил на родителите.¹⁰⁾

Богатите родители имале моќно средство да им остане детето во кука — тоа беа парите. Но, дури и сиромашните родители наоѓале начин да го поткупат собирачот на децата кој се викал „devşirme темуги.“ Меѓутоа, имало случај родителот да го поткупи собирачот, да му даде пари а тој пак да му го земе детето.

документи по събирането на момчета за еничери. Годишникъ на Софискія университетъ — историко-филологически факултетъ, кн. XXXV, 6, София 1939.

⁶⁾ D-r Aleksandar Matkovski, Prilog pitanju devşirme, Prilozi za orijentalnu filologiju sv. XIV—XV, 1964/65, Sarajevo 1969, стр. 273—309.

⁶⁾ Βασδραβηλλη. Ιστορικά 'Αρχεία Μακεδονίας Β, 'Αρχεῖον Βεροίας-Ναύσης 1598—1886, Θεσσαλονίκη 1954, док. бр. 4.

⁷⁾ Matkovski, Prilog pitanju devşirme, стр. 296—298.

⁸⁾ Matkovski ц. д. стр. 298.

⁹⁾ Гълъбовъ, ц. д. стр. 30 и 31.

¹⁰⁾ Битолски сџиџ 5, лист 1 б, док. бр. 2.

Така се случило во селото Цапари во 1668/9 година.¹¹⁾ Имало и такви случаи селото да го поткупи родителот и неговиот син кој бил склон да оди во девширме. Им давале пари, а детето се обврзувало да оди во девширме во име на нивното село. Така направиле во 1646/47 година селаните од селата Маловиште и Влахче, Битолско.¹²⁾

Како средство за одбрана од девширмето била и предвреме-ната женидба на децата, бидејќи Турците не ги растурале овие детски бракови.¹³⁾

Бидејќи Турците, не ги земале сунетисаните деца во девширме, нашите селани се служеле и со ова средство. Во еден ферман од 1564 година се вели: „Христијаните често ги сунетисуваат своите деца за да не ги дадат во девширме. Меѓутоа, ако детето е сунетисано, а изрази желба да стане јаничар, да се земе“.¹⁴⁾

Кај Власите-сточари во Македонија бил обичај на детето да му се тетовира крст на челото за да не го земат во девширме. Некои христијани пак тетовирале крст на раката на детето.¹⁵⁾

Отпор против девширмето давале не само родителите, туку и децата. На пат за Истанбул некои деца успеваале да избегаат и да се вратат кај родителите. Тоа можело да го направат само повозрасните деца.¹⁶⁾

Вооружениот напад и отворениот бунт биле последни методи за одбрана на децата. Оние кои на ова ќе се одлучеле, морале по-тоа да се одметнат во ајдути или да сносат тешки последици.

Прв вооружен отпор против девширмето засега е забележан во 1565/66 година кога селаните од селото Брезиште, од нахијата Мокра во Охридскиот санџак го нападнале караванот со деца собрани за девширме а кој требал да преноќева во нивното село. Селаните од селото Брезиште не сакале караванот да конakuва во нивното село, бидејќи биле должни да ги хранат децата, нивните придружници (суруџии) и коњите на суруџиите. Кога се знае дека во една група имало 150—200 деца и неколку десетини суруџии кои ги прателе на коњи, за селото тоа претставувало голем издаток да ги исхрани сите овие лица и затоа не допуштале караванот да конakuва во нивното село и така дошло до судир. Селаните дошле со камења, стапови и со ладно оружје и удриле на суруџиите од кои некои биле сериозно ранети. Караванот со децата во селото Брезиште дошол од Албанија, од околината на Кроја (Ак Хисар) од каде децата биле собрани. Како завршила оваа прва за сега позната буна против девширмето не е познато. Во доку-

¹¹⁾ Битолски сиџил 20, лист 10а, док. бр. 3.

¹²⁾ Битолски сиџил 10, лист 35б, док. бр. 4.

¹³⁾ Matkovski, ц. д. стр. 284.

¹⁴⁾ Pakalin, ц. д. стр. 445.

¹⁵⁾ Matkovski, ц. д. стр. 285.

¹⁶⁾ Uzunçarşili, ц. д. стр. 26.

ментот само се вели, со бунтовниците да се постапи, строго, „за да служи како пример и поука на другите.“¹⁷⁾

* * *

Освен оваа буна во селото Брезиште која немала поголеми размери, позната е уште една друга буна со поголем интензитет, која се изразила со масовно учество на селаните и со многу поголеми последици. Тоа била масовна селска буна. За оваа буна постојат три турски документи кои се чуваат во архивите на Бер и Негуш а ги објавил Ваздравели во превод на грчки јазик.¹⁸⁾ Едниот документ има дата 25 април 1705 година, вториот е од 21 јуни истата година, додека третиот нема дата но е рекапитулација на сите трошкови направени во врска со оваа буна. Оваа рекапитулација била направена откако буната била задушена, т.е. по 21 јуни 1705 година. Бидејќи сите трошкови од рекапитулацијата биле направени во првата половина од 1705 година може да се заклучи со потполна сигурност дека буната избувнала пред 25 април 1705 година, а најверојатно во март истата година. За ова нема сомневање, бидејќи постои документ со дата 25 април 1705 година од каде се гледа дека на оваа дата буната уште била во тек и се преземале мерки со потери да се ликвидира. Значи обидот да се соберат децата за јаничари од околицата на Негуш бил пред 25 април. По овие три документи, буната може мошне убаво да се прати од нејзиниот почеток па сè до нејзиниот трагичен крај. Тие даваат доволно прецизни податоци за мотивот, причините, развојот и крајот на буната. Причините и мотивот се директно сврзани со собирањето деца за јаничари. Буната избувнала во градчето Негуш кога силахдарот Ахмед Челеби со својата придружба дошол со задаток од Високата Порта да собере 50 деца за јаничарскиот корпус. Од Истанбул, каде бил силахдар во Високата Порта, Ахмед Челеби дошол прво во Солун, каде се одморил неколку дена, а потоа тргнал за Бер. Тргувајќи од Солун за Бер како поплатни трошкови добил 1.215,20 гроша што тогаш претставувало голема сума. Во Бер престојувал 4 дена и за овие 4 дена добил 1.732 гроша за трошење. По 4 дена престој во Бер тргнал за Негуш. Како негов придружник од Бер тргнал и некој си Рамиз Али со група вооружени лица. Рамиз Али добил 720 гроша за трошок на своите луѓе по патот меѓу Бер и Негуш. Значи за патот на Ахмед Челеби од Солун до неговото пристигање во Негуш биле потрошени 3.667,20 гроша.

Кога населението дознало зошто дошол Ахмед Челеби во Негуш, се побунило, не сакајќи да ги даде децата. Мрморењето и незадоволството започнало неколку дена пред собирањето на де-

¹⁷⁾ Мухиме дефтери 5, фотокопија 24 и 25. Matkovski, ц. д. стр. 288.

¹⁸⁾ Овие три документи Ваздравели ги објавил за првпат во 1948 во *ἀρματολόγiαι καὶ κλέφτες* док. бр. 22, 23 и 24, а потоа ги преобјавил во *ἀρχεῖον Βέροιας* док. бр. 139, 140 и 141.

цата и во колку се ближел денот кога требало да се изврши изборот, во толку растело и незадоволството.

На чело на бунтот се поставил мартолозот Зисо Карадимо и неговите двајца синови. Познато е дека тогаш мартолозите биле единствен дел од нашиот народ кој бил легално и постојано вооружен од страна турската власт. И некои дервенции можеле да носат оружје, но тоа било поретко, додека мартолозите биле постојано под оружје. Тие имале задаток да ги гонат ајдутите и да го одржуваат редот во селата и градовите. Меѓутоа, токму од редовите на мартолозите излегувале водачи на поодделни буни. Тие биле не само вооружени, туку имале воена обука и често од мартолози — соработници на Турците — станувале ајдути. Таков бил случајот не само со оваа буна, туку и со познатиот Карпош кој бил мартолоз, но во поволни прилики се ставил на чело на познатото Карпошово востание.

Кога силахдарот Ахмед Челеби со својата придружба и со ферманот на Високата Порта во кој стоела наредбата да се соберат 50 деца од Негуш и околицата за јаничари дошол во Негуш, се пријавил на кадијата, ајаните и другите влијателни и официјални личности на градот и од нив барал поддршка во извршувањето на задачата за која бил пратен. Тие му пружиле поддршка и уште пред неговото доаѓање презеле мерки наредбата што поарно и побрзо да се спроведе во дело и го обавестили народот од околните села заедно со своите деца да се збере во гратчето Негуш. Кога во Негуш се собрале родителите со своите деца и кога силахдарот Ахмед Челеби почнал да ги одбира децата, народот, а особено жените се побуниле, велејќи „не ги даваме нашите синови на муслиманите“. Така спонтано дошло до отворен бунт во кој било употребено и оружје. Побунетите селани го убиле силахдарот Ахмед Челеби и уште двајца негови придружници. Убиството било извршено во Негуш на самото место каде што се вршел изборот. Потоа побунетите селани се разбегале и се одметнале во околните планини Дурла и Доксат. Како што рековме на чело на бунтот се ставил матролозот Зисо Карадимо и неговите двајца синови Васил и Димитрија кои исто биле мартолози. Во изворите јасно е забележано дека покрај мажите во буната зеле учество и повеќе жени — мајки на децата. Од повеќе жени кои зеле учество во буната покасно биле фатени 29 и однесени на солунскиот пазар каде биле продадени како робинки. Од оваа цифра се гледа дека жените зеле масовно учество во буната и веројатно тие биле поттикнувачи на таа буна, бидејќи најмногу жалеле за децата. Имено кога дошла наредба сите деца од околицата да се соберат во гратчето Негуш, заедно со децата дошле и нивните мајки, сестри и роднини што ја поттикнале буната.

Откако ги убиле тројцата Турци што биле надлежни да извршат избор на децата, побунетиот народ, заедно со децата и жените, се разбегале по околните планини. Во тие планини се формирал

збег од жените и децата, а истовремено се формирала и една борбена дружина со повеќе од 100 лица. На чело на оваа дружина застанал Зисо Карадимо и неговите синови Васил и Димитрија кои имале борбено искуство, бидејќи подолго време биле мартолози. Оваа дружина оперирала во околицата на Бер и Негуш и имала повеќе жестоки судири со турските потери кои биле организирани. Потерите биле составени од регуларната војска и од на брзина мобилизираното муслиманско население од околицата на Негуш и Бер. На чело на овие потери биле поставени војводата Мухарем-ага и буљукбашијата Реџеп-ага и двајцата од Бер. Тие биле поставени по наредба на румелискиот беглербег на 25 април 1705 година. Потерите ги крстосувале планините Дурла и Доксат каде се криел побунетиот народ и дружината на Зисо Карадимо. Потерите биле во акција од 25 април до 21 јуни 1705 година. Во документот се вели дека „на неколку дена пред 21 јуни“ една голема потеря од околу 400 лица успеала да ја заобиколи дружината на Зисо Карадимо „во теснината на негушката река Арапица“ и по жестока борба да ја уништи. Тука бил убиен и Зисо Карадимо „со четири куршуми на разни места по телото и на самото место ја испуштил својата нечесна душа и ја предал на ѓаволот“. Неговите двајца синови, Васил и Димитрија со уште шесмина други лица биле заробени. Другите лица од дружината или биле убиени или избегале. Од над 100 лица, колку што броела дружината заробени биле 40 мажи. Покрај овие биле заробени и 29 жени само не се знае дали тие биле заробени во време на буната во Негуш, во збегот или биле во дружината на Зисо Карадимо.

Како што рековме за борба против дружината на Зисо Карадимо на 25 април 1705 година биле организирани две потери, едната на чело со војводата Мухарем-ага, а другата на чело со буљукбашијата Реџеп-ага. Двете потери имале по 400 лица, или вкупно 800 лица. Не се знае изрично која од овие две потери се судрила со дружината на Зисо Карадимо, но според рекапитулацијата на сторените расходи за оваа буна со извесна сигурност може да се заклучи дека дружината ја ликвидирал војводата Мухарем-ага, бидејќи само тој добил 10.000 гроша награда „за ликвидирање на бандата од неверниот мартолоз Карадимо“, додека буљукбашијата Реџеп-ага добил само 5.000 гроша награда. Двете потери, т.е. 800 лица само за леб потрошиле 6.180,20 гроша. Но и овие пари не биле доволни и по 10 дена биле дадени уште 5.505 гроша. Другите трошкови што ги направиле луѓето од потерата на војводата Мухарем-ага изнесувале 9.009, додека потерата на буљукбашијата Реџеп-ага направила 3.300 гроша расходи. Вкупните расходи на двете потери изнесувале 23.994,20 гроша. На ова треба да се додадат и наградите, и тоа на војводата Мухарем-ага 10.000, на буљукбашијата Реџеп-ага 5.000, а 30.000 гроша се разделени како награда на сите 800 лица — учесници во потерите што на секого поодделно дошло по 37,5 гроша. Само за наградите

биле вкупно потрошени 45.000 гроша. Заедно со претходните расходи општата потрошена сума изнесува 68.994,20 гроша. Ова се само расходи на потерите од нивното формирање до ликвидирањето на дружината на Зисо Карадимо.

Откако била ликвидирана дружината на Зисо Карадимо, неговите двајца синови и 6 други лица што биле заробени биле доведени во Бер каде им судел шеријатскиот суд. По овој случај, шеријатскиот суд бил свикан на вонредно заседание. На заседанието биле војводите, ајаните и другите официјални личности од Бер. Бил повикан и кадијата од Негуш Халил-ефенди кој претседавал. Потоа врзани биле доведени уапсените 8 лица меѓу кои биле и двата сина на Зисо Карадимо. Кога обвинетите биле прашани, ги признале сите дела за кои биле обвинети па дури „се осмелиле со своите нечесни усти да искажат нечесни фрази“ за што сите биле осудени на смрт со бесење. Пресудата е донесена врз основа на ајетот од Куранот кој гласи: „Убивајте ги неверниците што се спротивставуваат“. Во шеријатскиот меџлис бил присутен и војводата Мухарем-ага, кој по пресудата ги зел осудените и наредил на своите луѓе да ги екзекутираат. Откако биле обесени овие 8 лица, на буљукбашијата Реџеп-ага му било наредено да ги исече главите на Зисо Карадимо, чиј леш бил донесен во Бер и главите на неговите синови Васил и Димитрија и да ги оскрнавуваат по улиците на градот Бер. Откако тоа го направил, му било наредено трите исечени глави да ги испрати во солунскиот диван. Потоа тој наредил на Ахмед-ага, исечените глави да ги однесе во солунскиот диван. За патни трошкови од Бер до Солун Ахмед-ага добил 825 гроша.

Другите лица кои биле заробени било во буната во Негуш, било во збегот, било во дружината на Зисо Карадимо, вкупно 40 мажи и 29 жени биле однесени прво во солунскиот диван, а потоа на робовскиот пазар каде биле продадени како робови, односно робинки. Заробените биле водени од вооружена придружба на чело со силахдарот Хамди-ага кој за негови лични трошкови од Бер до Солун добил 116 гроша и добил други 785 гроша за другите расходи сврзани со преносот на заробениците.

Вкупната сума што турските власти ја потрошиле во врска со оваа буна била 74.387,40 гроша.

Билансот на буната бил: 1 убиен, 8 обесени, 40 мажи и 29 жени продадени како робови во Солун. Овде треба да се додадат и 3 Турци убиени во буната во Негуш.

Така завршила оваа засега единствено позната буна во Македонија инспирирана од данокот во крв.

Од документите со кои располагаме не може да се види дали и покрај буната турските власти успеале да ги земат планираните 50 деца од околицата на Негуш или не.

Засега ова е единствена позната буна против данокот во крв во целиот Балкански Полуостров. Во другите краишта на Балканот не е позната ни една буна инспирирана од данокот во крв.

Како што изложивме, таа била мошне масовна, долго траела (од март до 21 јуни 1705 година) и со тешки последици за населението кое зело учество во буната.

* * *

Документите што се однесуваат на оваа буна во превод на македонски јазик гласат:

Документ бр. 1

До премудрите кадии на Бер и Негуш и до војводите и другите првенци на областа, нека им се зголеми славата.

Со оваа моја висока наредба ве известувам дека нашиот висок господар сесилниот султан и великиот калиф на верниците преку претходен свој висок императорски ферман беше наредил што поскоро да бидат собрани и испратени нови јаничари кои, како што е познато, обичај е да се избираат меѓу горостасните и доброградените младици на неверната раја. Потчинувајќи се на наредбата на нашиот висок калиф го назначивме и испративме веднаш во Негушката околија силахдарот Ахмед Челеби со задаток да го изврши изборот и мобилизацијата на педесет млади јаничари според стариот обичај. Извршувајќи ваква висока наредба споменатиот силахдар отиде, како што е познато, пред извесно време во градот Негуш каде се зафати со попишувањето на младите јаничари, кога неверните жители од споменатиот град се разбунтуваа велејќи „ние не ги даваме своите деца на муслиманите“ и се осмелија јавно и наред султанската улица да го убијат силахдарот заедно со неговите два придружници — муслимани и на крајот формирајќи своја банда од сто и повеќе злосторници, овие неверници и убијци, имајќи го на чело мартолозот Зисо Карадимо и двајцата негови синови го дигнаа знамето на бунтот и броејќи денес по планините и полињата на Берската и Негушката каза извршија и извршуваат безброј злосторства, убиства и разбојништва на штета на муслиманските верници од Исламот.

Поради тоа заповедуваме и препорачуваме веднаш и без никакво одложување, штом пристигне оваа наша висока заповед, да се формира значајна сила од способни и храбри борци мобилизирани меѓу муслиманите — жители на Бер под водството на војводата Мухарем Ага и буљукбашијата Реџеп Ага, со заповед немилосрдно да се прогонат и ликвидираат од лицето на земјата овие неверни бандити. Напомуваме дека фаќањето и погубувањето на овие неверни убијци, кои се осмелија да протече муслиманска крв наред султанска улица, согласно заповедите на шеријатот претставува долг и света задача на секој муслиманин пред Бога и пред испратениот од Бога пророк.

Напишано во високиот диван на Румелискиот беглербег.

Солун, 1 од светиот месец Мухарем во 1117 год. (25 април 1705 година).

До најблескавиот и најславниот беглербег на цела Румелија во Солун.

Како што ви е познато, неверните и гнасни жители од градот Негуш, одбивајќи во текот на оваа година да ги дадат избраните способни за јаничари свои синови, се осмелија пред извесно време, да го убијат Ахмед Челеби, кој бил испратен во нивниот град со цел да изврши попис на јаничарите, и двајцата негови придружници-муслимани јавно и сред улица, а потоа дигајќи го знамето на бунтот и востанието образуваа банда од повеќе од сто неверни бандити под водството на одвратниот мартолоз Зисо Карадимо и неговите синови Васил и Димитрија. Овие бандити од тогаш бродат по планините и полињата од Берската и Негушката каза, извршија безброј злосторства, убиства и разбојништва на штета на верните муслимани.

Така пред извесно време со висока наредба на диванот на беглербегот им беше наредено на Мухарем Ага, војвода и на Реџеп Ага, буљукбашија да формираат способна сила од избрани борци, верни муслимани од вашата каза и да започнат веднаш со немилосрдното гонење на споменатите неверници-разбојници. Тие исполнувајќи ја верно и со оданост својата света задача и оттогаш гонејќи ги неверните бандити успеаја, благодарейќи на сесилниот Бог, пред неколку дена да ги заобиколат во теснината на негушката река Арапица, каде после јака и жестока борба ги победија и уништија. Во текот на оваа борба водачот на бандата неверниот мартолоз Зисо Карадимо погоден со четири куршума на разни места од своето тело на самото место ја предаде својата нечиста душа на ѓаволот, а двајцата негови синови Васил и Димитрија заедно со шесмина други беа заробени и пренесени живи во Бер пред нашиот свет суд, за да им биде судено и да бидат накажани според одредбите на од бога чуваниот Шеријат.

По тоа веднаш го повикавме премудриот негушки кадија Халид Ефенди, војводите и другите првенци од областа пред кои денес организиравме вонреден кадиски собир пред кој беа доведени врзани заробените бандитски злосторници. Тие јавно и пред уважениот аудиториум запрашани секој по ред се осмелија да изјават со своите нечисти усни нечесните фрази „ние навистина сме мартолози и јавно ги искажуваме своите чувства“. На тој начин откако бевме уверени дека заробените се навистина разбунтуваните злосторници, кои досега извршија безброј злосторства на штета на верните муслимани и судејќи им согласно на светиот ајет на нашиот богоиспратен пророк „убивајте ги неверниците што се противставуваат“ сите ги осудивме на смрт со бесилка и му наложивме на присутниот во Советот војводата Мухарем Ага, кој нареди и беше извршена издадената смртна пресуда.

Потоа му беше наредено на буљукбашијата Реџеп Ага да ги отсеке главите на неверните Зисо Карадимо и на неговите двајца синови Васил и Димитрија и да ги изложи на јавно оскрнување по градските улици. Потоа Реџеп-ага беше задолжен главите да ги испрати во солунскиот висок диван.

Напишано на 28 од светиот месец Сафер во 1117 (21 јуни 1705 година).

Документ бр. 3

Општ список на расходите за 1117 година за Берската каза

	гроша
Сума дадена на силахдарот Ахмед Челеби, испратен од Солун во Негуш за да изврши попис на млади јаничари — — — —	1.215,20
Сума што ја зеде споменатиот како додаток и за други негови трошоци за неговиот престој од четири дена во Бер — — —	1.732.—
Сума што зедаа отидените за попис на младите јаничари во Негуш придружници на споменатиот Рамиз Али — — — —	720.—
Награда за силахдарот Хамди ага за пренос на неверните заробеници во Солунскиот диван — — — — — — — —	116.—
Вредност на лебот, што беше испратен на оние што ги гонеа негушките бунтовници, чии број изнесуваше 800 души — — —	6.180,20
За друг леб, испратен на истите лица по 10 дена — — —	1.505.—
Трошоци за борците од споменатата потера платени лично од војводата Мухарем ага — — — — — — — — — —	9.009.—
Разноски потрошени од луѓето од одредот на буљукбашијата Реџеп ага — — — — — — — — — —	3.300.—
Награда на Ахмед ага за пренос на исечените глави од неверниците во Солун — — — — — — — — — —	825.—
Трошоци за пренесување на заробените неверници од Негуш, и тоа 29 жени и 40 мажи — — — — — — — — — —	785.—
Награда на војводата, по наредба на солунскиот диван, за ликвидирање на бандата од неверниот мартолоз Карадимо — —	10.000.—
Награда по наредба на солунскиот диван, за буљукбашијата Реџеп ага — — — — — — — — — —	5.000.—
Исто така по наредба на солунскиот диван поклон за муслиманите учесници во потерата — — — — — — — — — —	30.000.—